

Kur'ân-ı Kerîm'in tercemesi ve hukmü

okunamaz. Çünkü **namazda kırâet farzdır. Kırâet** ise, ancak “**Nazm ile ma'nâ mecmûu**” nun tamâmı ile tehakkuk eder. Bu olmayınca da **farz** terk edilmiş olacağından namaz fâsid olur.

Bununla berâber yapılan bu terceme ve tefsîrlere, Kur'ân-ı Kerîm'den bir cüz', bir parça veyâ bir kısım olması hasebi ile, Kur'ân-ı Kerîm'e yapılan hurmet ve ta'zîm, onlara da yapılır. Mükerrerem, muhterem ve muazzez bir varlık olan insana yapılan hurmet ve saygının, insandan ayrılan cüz'lere, parçalara da yapıldığı gibi.

Ayrıca Kur'ân-ı Kerîm'in Resm-i Hatt'ındaki ve on kırâet üzere okunuşundaki bir çok özellikleri ve husûsiyetleri de, her hangi bir dildeki ma'nâsında veyâ ma'nâyı ifâdelendiren tercemesinde, ifâde edip göstermeye de imkân yoktur.

Bunun için Kur'ân-ı Kerîm'in Nazm'ını, Resm-i Hatt'ını, Kırâet şekillerini, bunlara benzeyen ve vahy'e müstenid olan diğer husûsiyetlerini, terceme veyâ tefsîr ederek başka bir dile nakl etmek, hiçbir şekilde mümkün değildir. Bunlardan her hangi birisinin eksik olması ise, Kur'ân-ı Kerîm'i, Kur'ân olmaktan çıkarmış olacağından, Kur'ân-ı Kerîm'in her hangi bir dildeki ma'nâsı veyâ ma'nâyı ifâdelendiren terceme ve tefsîri de, Kur'ân olamaz. Ancak ondan bir cüz', ondan bir parça, ondan bir kısım olabilir.

Kur'ân-ı Kerîm'in ma'nâ cihetine gelince, bu husûs, belki bir dereceye kadar mümkündür. Bunun için de

Kur'ân-ı Kerim'in tercemesi ve hukmü

-Kur'ân-ı Kerim'in ma'nâ ciheti ile terceme ve tefsiri yapılabilir- denilmektedir. Fakat burada da karşımıza bir takım engeller çıkmakta ve aşağıdaki âyet-i kerîmede de görüleceği üzere, Kur'ân âyetlerinin ma'nâ ciheti ile de “**Muhkem**” ve “**Müteşâbih**” diye- başlıca iki kısım olduğu görülmektedir.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ ط فَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ لَا كُلُّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ .

“(Habîbim) Sana Kitâb'ı indiren O'dur. Ondan bir kısım âyetler **Muhkem**' dir (ma'nâsı ap-açık, kat'î ve şübheden uzaktır) ki bunlar Kitâb'ın anası (temeli) dir. Diğer bir kısmı da **Müteşâbih** (kendisi ile ne kasd edildiği herkes tarafından bilinemeyen âyet) lerdir. Ammâ kalblerinde eğrilik bulunanlar, sırf fitne aramak (ötekini berikini saptırmak) ve (kendi arzûlarına göre) te'vîline yeltenmek için (Muhkem'leri bırakırlar da) O'nun Müteşâbih olanına tâbi' olurlar. Halbuki O'nun (Müteşâbih olanların) te'vîlini ancak Allâh bilir. İlimde yüksek pâyeye erenler ise, -Biz O'na inandık. Hepsi de (Muhkem'leri de, Müteşâbih'leri de) Rabb'imiz katındandır. Bunları sâlim akıl sâhiblerinden başkası iyice düşünüp anlayamaz- derler”¹

¹ -Âl-i İmrân Sûresi, âyet 7.

Kur'ân-ı Kerim'in tercemesi ve hukmü

Bu âyet-i kerîme'nin ifâdesine göre, **Muhkem âyet**'ler, ibâresi (*ya'ni lâfızları ve kelimeleri*), Şârî-i Mübîn'in murâdına delâlet husûsunda her hangi bir şübhedenden uzak olan ve başka bir ma'nâyâ delâlet ihtimâlî bulunmayan âyetlerdir (*kat'î nass'lardır*) ki her cihetle ap-açık olduklarından, doğrudan doğruya birer ilmî delîldirler. Bunun için de böyle olan âyetlerin hepsine birden *-yukarıda zikri geçen âyet-i kerîme'de-* "**Ümmü'l-Kitâb**" denilmiştir ki "**Ana âyetletler**" demektir.

Bununla berâber bu nev'î âyetler de, ayrıca iki husûsiyyet arz ederler:

Bunlardan birincisi, aslî ma'nâlar (*ya'nî sâdece cümlelerin veyâ ibârenin terkîbinden çıkan emir, nehiy, ahkâm, kısâs, ahlâk ve âdâb gibi ma'nâlar*) dır ki bunların hepsini, her hangi bir dile, terceme ve tefsîr etmek *-belki- mümkündür*. Bu bakımdan bu şekildeki âyet-i kerîme'lerin terceme ve tefsîrleri yapılmıştır.

İkincisi ise, tâlî ma'nâlar (*ya'nî cümle, ibâre ve kelimelerin, belâğat ve i'câz bakımından ihtivâ ettikleri saklı ma'nâlar*) dır ki bunların hepsini, tam olarak bütün ma'nâ, belâğat ve i'câzı ile ifâde edebilmek mümkün değildir. Hattâ bu ifâdeyi yapabilecek bir dil veyâ bir dilin kelimeleri bile tasavvur olunamaz.

Bu bakımdan görülüyor ki "**Ümmü'l-Kitâb**" denilen **Muhkem** âyetlerin bile terceme ve tefsîrinde, bir takım güçlükler meydana çıkıyor. Bunların bir kısmı, bir dereceye kadar mümkün olabiliyor. Fakat diğer bir kısmı mümkün olamıyor. Bu durum ise, Kur'ân-ı Kerim'in terceme ve

Kur'ân-ı Kerîm'in tercemesi ve hukmü

tefsîrinin tam olarak yapılamıyacağını ortaya koyup isbât etmektedir. İşte bunun içindir ki asırlar boyunca bir çok İslâm âlimi tarafından Kur'ân-ı Kerîm'in, yüzlerce terceme ve tefsîri yapılmış, fakat hiç birisi istenilen hedefe ulaşamamıştır.

Bununla berâber Arabca bilmeyen Müslümânlara, Allâhü Teâlâ'nın kelâmı olan Kur'ân-ı Kerîm'i, mümkün olduğu kadar kendi dilleri ile anlatmak, Müslümân olmayan kimseler arasında İslâm Dîni'ni yaymak ve onların her türlü dînî ihtiyaçlarını karşılamak için, Kur'ân-ı Kerîm'in, terceme ve tefsîri lüzûmlu, hattâ zarûrî görülmüştür. Bunun için bir çok İslâm âlimi, Kur'ân-ı Kerîm'in, Muhkem âyet'lerinin terceme ve tefsîrinin yapılabileceğine kâil olmuşlar ve müsâade etmişlerdir. Fakat bu terceme ve tefsîrlerin de, hiçbir zaman ve hiçbir şekilde Kur'ân-ı Kerîm evsaf ve hukmünü hâiz olamıyacıklarını da, ehemmiyetle belirtip işâret etmişlerdir.

Müteşâbih âyet'ler ise, ibâresi (*ya'nî lâfızları ve kelimeleri*), Şârî-i Mübîn' in murâdına delâlet husûsunda şübhe ve ihtimâl bulunan âyetlerdir ki böyle olan âyetlerin ma'nâları açık olmayıp kapalıdır ve kendileri ile ne kasd edildiği belli değildir. Bu bakımdan her hangi bir dile terceme ve tefsîri de mümkün değildir.²

² -**Müteşâbih** olan âyet-i kerîmeler, başlıca iki kısımdırlar:

Bunlardan bir kısmı, hem lâfzı hem de ma'nâsı ciheti ile *Müteşâbih* olanlardır. Bazı sûrelerin başlarında bulunan ve "*Mukattaa Harfleri*" ismi verilen (يس - ق) âyet-i kerîmeleri gibi. Bunların ne lâfızları ve ne de ma'nâları, bizim için ma'lûm değildir. Allâhü Teâlâ ile Rasûl'ü arasında birer şifre mesâbesindedir.

Kur'ân-ı Kerim'in tercemesi ve hukmü

Ashâb-ı Kirâm ile İmâm A'zâm Ebû Hanîfe, İmâm Mâlik ve İmâm Şâfiî gibi **Selef ulemâsı**, müteşâbih âyet'lerin ma'nalarını ve keyfiyetlerini, Allâhü Teâlâ'ya tefvîz ederek terceme ve tefsîrine girişmemişlerdir. Çünkü yukarıda zikri geçen âyet-i kerîmedeki (**إِلَّا اللَّهُ : ancak Allâh bilir**) istisnâsından sonra vakıf yapılmasını iltizâm ederek (**وَأُو : vâv**) deki (**وَالرَّاسِخُونَ : yüksek pâyeye erenler ise**) deki (**وَأُو : vâv**) harfinin, **isti'nâfiyye** için olduğunu kabûl etmişler, buna istinâden de müteşâbih âyetlerin te'vîl ve tefsîrini, ancak Allâhü Teâlâ'nın bilebileceğine hukm ederek onların tevîl ve tefsîrine gitmemişler, keyfiyetlerini anlamaya çalışmamışlardır.³

Müteahhirîn (Halef) ulemâsı ise, (**وَالرَّاسِخُونَ : Yüksek pâyeye erenler ise**) deki (**وَأُو : vâv**) harfinin, atıf için olduğunu kabûl ederek müteşâbih âyetlerin te'vîl ve

---

Diğer bir kısmı da, yalnız ma'nâ ciheti ile *Müteşâbih* olanlardır. (**يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ**) : **Allâh'ın eli, onların ellerinin üstündedir**) âyet-i kerîmesindeki (**el : el**) ta'bîri gibi. Bu şekilde müteşâbih olan âyet-i kerîmelerin, lûgat ma'nâları ma'lûm ise de hakikî ma'nâlarını ve keyfiyetlerini anlamak mümkün değildir.

³ - **Tefvîz**: Kendi yapacağı bir işini başka bir kimseye ısmarlamak, havâle etmek, bırakmaktır.

İltizâm: Lüzumlu görmek, tercih etmek, birinin tarafını tutmak, gerekli görmektir.

İsti'nâfiyye: Yeniden başlama, söz başı, demektir ki atıf için olan (**vâv : vâv**) harfî, evvelki sözlerle ilgisi bulunmayan müstakil bir cümle evvelinde bulunursa "**Vâv-i isti'nâfiyye**" adını alır ve yeni bir söze başlanıldığını ifade eder.

Kur'ân-ı Kerim'in tercemesi ve hukmü

tefsirini, ma'nâ ve medlûlünü, Allâhü Teâlâ bildiği gibi, ilimde yüksek dereceye erişip **“Râsîh”** olan (*rûsûh ve meleke kesb edip husn-i nazar ve ictihâd sâhibi bulunan*)⁴ kimselerin de, *-muhkem âyetlerin (nass'ların) ortaya koyup te'sîs ettiği ana kâidelere göre-* bilmek selâhiyyetini hâiz buldukları, bu yüksek ilmî ve ictihâdî dereceye sâhip olmayanların ise müteşâbih âyetleri anlayamayacakları, neticesine varmışlar ve buna delîl olarak da yukarıda zikri geçen âyet-i kerîmenin sonundaki,

وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

“Bunları sâlim akıl sâhiblerinden başkası iyice düşünüp anlayamaz”.

kavl-i şerîfini göstermişlerdir.⁵

⁴ -**Rûsûh**: Bir ilmi, derinliğine ve genişliğine bütün incelikleri ile anlayıp bilme melekesidir.

⁵ - (وَالرَّاسِخُونَ : ve'r-râsîhûn) daki (وَاوْ) harfinin istinâfiyye için olduğunu söyleyenler, bu husûsa i'tirâz ederek şöyle demişlerdir:

1-Lâfza-i Celâl'de, vakf-ı lâzım işâreti olmak üzere bir (م : **mîm**) vardır.

2-**“Biz Ona inandık, hepsi Rabb'imiz katındandır”** meâlindeki karîne-i celîle, öyle bir ma'nâ vermeye mâni'dir.

3-Allâh'ın ilmi ile Râsîh'lerin ilmîni cem' etmek, ikisini de aynı seviyyede göstermek, hem hakîkate, hem de edebe münâfî'dir.

4-O telâkkî ve ma'nâ, kendisini **Râsîh**'lerden sanan *-ve kalblerinde eğrilik bulunan-* bir takım adamların, akıl ve dinden hâriç, *-fine koparıcı- câhilâne te'vîllerine yol açmış, bu yüzden İslâm'ın birliği çok mühim zararlar görmüştür.*

-Fıkh-ı Ekber, İmâm A'zâm Ebû Hanîfe.

-Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, C.1.ss.83. Hasan Basri Çantay.

-Hak Dîni Kur'ân Dili Türkçe Tafsîr, C.2.ss.1035-1048. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır.

-Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i sarîh Tercemesi, C.11.ss.61-64. (1684 nolu hadîs-i şerîf ve îzâh). Kâmil Miras.

